

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 01.09.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/7418

Saksbehandler:
Anders Braa

Avgjørelse av klage - klage på avslag på søknad om forlenga skadefellingsløyve på jerv i deler av Rauma kommune

Miljødirektoratet gir ikke klager medhold i klage på Fylkesmannens avslag på søknad om skadefelling av jerv i deler av Rauma kommune, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18. Avslaget er endelig og kan ikke påklages videre.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal mottok søknad, datert 27. juli 2020, fra Rauma kommune om tillatelse til forlenging av skadefelling av jerv i Reinheimen i Rauma kommune. Fylkesmannen hadde på forhånd gitt fellingstillatelse til felling av en jerv i samme område i tidsrommet fra 17. juli til 27. juli kl. 10.00. Fylkesmannen avsto søknaden i brev av 30. juli 2020. Fylkesmannen har lagt særlig vekt på at området er i jerveprioritert område, at skadesituasjonen er endret og at tilsynet er intensivert.

Rauma kommune klagde 31. juli på Fylkesmannens vedtak. Fylkesmannen oversendte klagen til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse i brev av 18. august 2020.

Klagen

Klager viser til at det er en akutt tapssituasjon og at tapene erfaringsvis vil øke utover i august. Tapsområdet er langt inne i fjellet med dårlige kommunikasjonsmuligheter, noe som betyr at det kan bli forsinkelser i innmeldte saker. Dette må ikke skape tvil om grunnlaget for skadefelling.

Ulvådalen sausankelag har i mange år satt inn skadeforebyggende tiltak. Jervestammen er nå blitt så stor at tiltakene ikke hjelper lengre.

Lisensfellingkvoten innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal er satt til 2 jerver. Klager mener det er mer fornuftig å benytte kvoten nå framfor etter 10. september for å redusere tap av beitedyr.

Klager viser til at det nå er dobbelt så mange ynglinger av jerv i Møre og Romsdal som forvaltningsplanen legger opp til. Dessuten er jervebestanden nesten dobbelt så stor som den skal

være etter det Stortinget har bestemt på regionalt og nasjonalt nivå.

Rauma kommune mener at vilkårene for å gi fellingstillatelse etter rovviltforskriften § 9 er til stede, og ber om at det blir gitt tillatelse til skadefelling i Ulvådalen.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Fylkesmannens behandling av klagen

Fylkesmannen viser til at skadefelling ikke er et bestandsregulerende virkemiddel, men et virkemiddel som benyttes for å avverge ytterligere skade i en akutt skadesituasjon dersom det ikke finnes tilfredsstillende alternativ etter prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. I jerveprioriterte områder må beitenæringen tilpasse seg en reproduserende bestand av jerv.

Når Fylkesmannen mottok søknad om forlengelse av skadefellingsperioden hadde Fylkesmannen ingen informasjon som tilsa at skadesituasjonen var akutt eller eskalerende. Det var derfor ikke grunnlag for å forlenge skadefellingstillatelsen.

Fylkesmannen ser ikke at klagen inneholder opplysninger som ikke var kjent ved vedtakstidspunktet, og vil ikke ta klagen til følge. Saken sendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Lovgrunnlag

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) utgjør den juridiske rammen for direktoratets vedtak.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) sier:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål å ta vare på artene og deres genetiske mangfold på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 blir fraveket, men tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 blir nådd på annen måte eller i annet tempo enn om en bare tar hensyn til naturmangfoldet, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal en legge til grunn prinsippene i §§ 8 til 12 som retningslinjer ved utøvelse av offentlig styresmakt. Naturmangfoldloven §§ 8 er omtalt senere.

Vi viser til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det framgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

*Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)
b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)*

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 18, 3. ledd (Klageadgang):

Andre vedtak som fattes med hjemmel i denne forskrift kan påklages etter reglene i forvaltningsloven

Rovviltforskriften § 9 første ledd (Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnden, jf. forskriften § 8, eller Miljødirektoratet, jf. § 13. Fylkesmannen kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) områdets betydning som beitemark*
- b) skadenes omfang og utvikling*
- c) potensialet for fremtidige skader*
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak*

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Vi viser forøvrig til rovviltforliket i Stortinget i 2011, Representantforslag 163 S (2010 - 2011), om fortolkning av gjeldende regelverk.

Bestandssituasjon for jerv og overvåking

I rovviltregion 6, Trøndelag og Møre og Romsdal, er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv. Året 2019 ble det påvist 18 ynglinger av jerv i regionen, og i de to foregående årene ble det påvist henholdsvis 7 og 17 ynglinger (Jf. brev fra Rovdata av 17. april 2020). 5 ynglinger ble tatt ut i region 6 av Statens naturoppsyn i 2019.

Overvåkingssesongen pågår 1. februar til og med 31. juli, og så langt i 2020 er det påvist 19 dokumenterte eller antatt sikre jerveynglinger i region 6. 3 av disse, alle i Trollheimen i Møre og Romsdal, er tatt ut av Statens naturoppsyn. Samlet status for ynglinger i 2020 vil ikke foreligge før i oktober.

Forvaltningsplanen for region 6 fordeler ynglemålet mellom de to forvaltningsområdene for jerv, slik at 7 ynglinger skal være i Trøndelag og 3 i Møre og Romsdal. Det er påvist 6 ungekull i Møre og Romsdal. Av disse har Miljødirektoratet gjennomført hiuttak av 3 ungekull slik at det gjenstår 3 ungekull, alle innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal i 2020.

Etter oppstart av lisensfelling 2019/2020, som begynte 10. september 2019, er det felt 12 jerver i Møre og Romsdal fram til 21. august. 7 av disse er valper som er felt i forbindelse med hiuttak i Trollheimen.

Miljødirektoratet anser kunnskapen om jervebestanden som god, jf. krav om kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8.

Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Det ble påvist tap av 30 sau og lam i Rauma kommune i 2019, 22 av disse innenfor forvaltningsområdet for jerv. I Rauma kommune ble det utbetalt erstatning for tap av 181 sau og lam som tapt til jerv i 2019.

Fram til 29. juli 2020 er det påvist tap av 6 sauer og lam til jerv i Rauma kommune. Pr. 27. august er det påvist tap av 9 sauer og lam til jerv i Rauma i år, alle i Ulvådalen-området i forvaltningsområdet for jerv. Siste kadaver ble funnet 4. august (kilde: Rovbase).

Miljødirektoratet sine vurderinger

Det aktuelle skadeområdet er innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal. Innenfor rovviltprioriterte områder skal beitenæringen tilpasse seg den aktuelle rovviltarten. Det vil si at andre forebyggende tiltak enn felling som hovedregel skal benyttes for å avverge tap framfor felling, jf. prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det er likevel anledning til å iverksette skadefelling også innenfor forvaltningsområdene for rovvilt, og handlingsrommet er større når bestandsmålet er nådd.

Det skal være en tydelig forskjell i forvaltningsutøvelsen mellom beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder. Dette innebærer at det er en høyere terskel for å iverksette skadefelling av et skadegjørende individ innenfor forvaltningsområder for jerv, og at det tilsvarende vil være en lavere terskel for felling av et skadegjørende individ i beiteprioriterte områder.

Skadeomfanget av jerv på sau var relativt høyt i Rauma kommune i 2019, og direktoratet er enig med klager i at det er potensiale for stor skade innenfor forvaltningsområdet. Skadene er dessuten såpass tidlig i beitesesongen at det er lite aktuelt å iverksette tidlig sankning som forebyggende virkemiddel.

Direktoratet viser til at forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal er relativt sett lite i areal og at det sjeldent har vært registrert 3 ynglinger av jerv innenfor området, selv om forvaltningsmålet ble nådd i 2019 og det ser ut som det blir nådd i 2020. Innenfor forvaltningsområdet vil det være en vedvarende konflikt mellom utmarksbeite for sau og jervebestanden, som først og fremst skal løses gjennom bruk av andre forebyggende tiltak enn felling.

Jerv felt på skadefelling skal belastes kvoten for lisensfelling etter vedtak om lisensfelling er vedtatt. Lisensfelling er imidlertid primært et virkemiddel for å regulere bestanden. Skadefelling skal benyttes i en akutt skadesituasjon og rettes i størst mulig grad mot det skadegjørende individ.

I kommentarene til rovviltforskriften § 9, andre ledd, står det blant annet at "Tilfeller hvor det nylig har skjedd angrep som også ligger an til å fortsette, og som samlet sett er å betrakte som vesentlige, ligger i kjernen av bestemmelsens virkeområde." Det er likevel hjemmel til å iverksette skadefelling for å forhindre fremtidig skade, dersom de øvrige vilkår er oppfylt.

Direktoratet mener at Fylkesmannen kun unntaksvis bør iverksette skadefelling innenfor forvaltningsområdene for rovvilt dersom skadesituasjonen ikke tilfredsstiller kjernen i rovviltforskriften § 9 sitt virkeområde, som beskrevet over. Det betyr at det bør være en akutt skadesituasjon med påviste skader av et visst omfang og som ligger an til å fortsette.

I dette tilfellet er det påvist 6 sauer og lam tapt til jerv i Rovbase fram til 29. juli i år. De siste 3 kadavrene ble funnet 27. juli. Fylkesmannen har ikke kommentert disse funnene. Direktoratet legger derfor til grunn at data om de siste 3 kadavrene ikke var tilgjengelige for Fylkesmannen i Rovbase ved søknadsbehandlingen, eller at Fylkesmannen ikke hadde tilgang på bekreftet kunnskap om en pågående skadesituasjon. Direktoratet understreker at selv om alle påviste tap fram til 27. juli hadde blitt tatt inn i en samlet vurdering av om det skulle gis forlenget skadefelling i dette tilfelle, mener direktoratet det ikke er åpenbart at utfallet ville blitt et annet, jf. kravet om vesentlighet og differensiert forvaltning.

Direktoratet mener at Fylkesmannen i dette tilfelle har vektlagt føringene i regional forvaltningsplan, jf. kravet til differensiert forvaltning, og hensynet til skadenes omfang og utvikling i rovviltforskriften § 9. Direktoratet gir derfor ikke klager medhold.

Vedtak

Miljødirektoratet gir ikke klager medhold i klage på Fylkesmannens avslag på søknad om forlengelse av skadefellingsperiode på jerv i deler av Rauma kommune, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18.

Fylkesmannens vedtak av 30. juli 2020 er gyldig.

Avslaget er endelig og kan ikke påklages videre.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Rovviltneemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Trøndelag / Trööndelagen fylhkenåлма	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal